

Azərbaycan yaxın gələcəkdə "yaşıl hidrogen" də ixrac edəcək

Bəşəriyyətin başı üstünü alan iqlim dəyişikliyinə görə dünyanı qorumaq üçün tapdığı yollardan biri də "yaşıl hidrogen" istehsalıdır. Gələcəyin yanacağı hesab olunan hidrogen planetin ən bol elementlərindəndir və təmiz yanacaq növüdür.

Beynəlxalq Bərpa Olunan Enerji Agentliyinin (IRENA) məlumatına görə, 2050-ci ilə qədər enerjinin 12 faizi hidrogen hesabına istehsal olunacaq. İstifadə ediləcək bu hidrogenin təxminən 66 faizinin təbii qazdan deyil, sudan alınacağı ehtimalı da irəli sürülüb. 2050-ci ilədək karbon emissiyalarını sıfıra endirməyi hədəfləyən Avropa ölkələri "yaşıl keçid" platformasının əsas istiqamətlərindən sayılan "yaşıl hidrogen" in istehsalı, onun saxlanması və ixracına nail olunması sahəsində intensiv iş aparırlar. Bu məsələdə Azərbaycan heç də Avropadan geri qalmır. Hazır-

da hidrogenin istehsalı və istifadəsi, Azərbaycanın təmiz ətraf mühitə malik "yaşıl artım" ölkəsi kimi inkişafı, eləcə də azad edilmiş ərazilərin "yaşıl enerji" zonasına çevrilməsi əsas prioritetdir. Qeyd edək ki, Xəzər dənizində 157 qiqavat külək enerjisi potensialı əsasında 28 QVt-dan çox "yaşıl enerji" layihələri üzrə "Masdar", "ACWA Power", BP, Fortescue və digər beynəlxalq enerji şirkətləri ilə Azərbaycanın imzaladığı əməkdaşlıq sənədlərində "yaşıl hidrogen" istehsalı nəzərdə tutulub. Hazırda hidrogenin istehsalı ilə yanaşı, ixracına yönəlmiş "Xəzər dənizi-Qara dəniz-Avropa", "Mərkəzi Asiya-Azərbaycan-Avropa" "yaşıl enerji" dəhlizləri çərçivəsində beynəlxalq tərəfdaşlarla əməkdaşlıq edilir.

Bu günlər Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin paytaxtı Əbu-Dabi şəhərində keçirilən Dayanıqlıq Həftəsi çərçivəsində "Yaşıl Hidrogen" sammitində və Beynəlxalq Bərpa Olunan Enerji Agentliyinin (IRENA) Assam-

bleyasının 14-cü sessiyasında iştirak edən energetika naziri Pərviz Şahbazov bu məsələlərlə bağlı çıxış edərək deyib: "Yaşıl hidrogen" ölkəmizin enerji təchizatında yeni mənbə və dəhlizlərlə mövqeyinin möhkəmləndirilməsi, həmçinin 2050-ci ilədək karbon emissiyalarını 40 faiz azalda bilməyimiz üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. "Xəzər-Qara dəniz-Avropa" "yaşıl enerji" dəhlizi vasitəsi ilə Azərbaycan "yaşıl hidrogen" üzrə də Aİ üçün etibarlı tədarükçü olacaq". Nazir əlverişli, təhlükəsiz və "təmiz enerji" sistemə keçidin vacib hissəsi kimi hidrogen sənayesinin yüksəlişinə təkan verən amillərdən bəhs edərək bildirib ki, Azərbaycan COP29 çərçivəsində "yaşıl hidrogen" in inkişafına da maliyyə dəstəyini təmin edəcək və "yaşıl enerji" keçidinə töhfə verəcək.

"Yaşıl hidrogen" in hamı üçün əlçatan, təhlükəsiz və dayanıqlı olması ekoloji təhlükəsizliyi təmin edir. COP29 ölkəsi olaraq Azərbaycan

2030-cu ilədək və ondan sonrakı dövrdə "yaşıl enerji" nin reallaşmasına milli səviyyədə töhfə vermək və iqlim fəaliyyəti üzrə global həmrəyliyin hərəkətverici qüvvəsi olmağı hədəfləyib. Daxili istehlak, iqtisadiyyatın karbonsuzlaşdırılması və ixrac məqsədi ilə quruda və dənizdə "yaşıl enerji" planlarının 2027-ci ilədək olan birinci mərhələsində 2 QVt, 2030-cu ilə qədər növbəti mərhələsində isə 8 QVt-dan çox "yaşıl enerji" güclərinin reallaşdırılması planlaşdırılıb. "Bu, bərpaolunan enerji potensialının Azərbaycan vasitəsi ilə təx-

minən 2027-ci ildə 2 dəfə, 2030-cu ilə olan dövrdə isə 4 dəfədən çox artımını vəd edir. Ölkəmizdə elektrik enerjisinin qoyuluş gücündə bərpaolunan enerjinin payını ilkin hədəf göstəricisindən 3 faiz çox və 3 il tez olmaqla 33 faizə yüksəldən bu layihələr Avropa ölkələrində də bərpa edilən enerji potensialının artırılması mənbələrindən olacaq", - deyərək Pərviz Şahbazov tədbirdə bildirib.

Hidrogeni ekoloji cəhətdən təmiz edən odur ki, yandırıldıqda yaratdığı əlavə məhsullar yalnız su və su buxarı olur. Enerji daşıyıcısı olaraq böyük

miqdarda enerji saxlaya və ya verə bilər. Olduqca səmərəli yanacaq olan "yaşıl hidrogen" in karbon qazı çox aşağıdır. Bu da o deməkdir ki, neft emalı ilə yanaşı, nəqliyyatda istifadə olunan hidrogen üçün yeni bazar yaranır. Azərbaycanda "yaşıl hidrogen" sənayesinin inkişafı üçün yaradılan əlverişli şərait ölkəmizə xarici investorların marağını artırır, hidrogen sektorunun və bərpaolunan enerji mənbələrinin sürətli inkişafını şərtləndirir. "Global Solar Atlas" Agentliyinin məlumatına görə, Azərbaycan günəş enerjisinin potensialına görə İtaliyanın cənubu ilə müqayisə oluna bilər və bu baxımdan Almaniyanı demək olar ki, 1,5 dəfə üstələyir. Digər tərəfdən, Abşeron yarımadasında külək enerjisinin potensialı Şimal dənizinin şelfrayonları ilə müqayisə oluna bilər səviyyədədir.

Prezident ötən il keçirilən X Qlobal Bakı Forumunda "yaşıl hidrogen"lə bağlı fikirlərini söyləyərkən demişdir: "Biz "yaşıl hidrogen" ixrac

etməyi planlaşdırırıq. Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası (IFC) Xəzər dənizində bizim külək enerjisi potensialımızla bağlı yekun dəyərləndirməni başa çatdırıb və onun 157 qiqavat olduğunu təsbit edib. Buraya quruda olan daha 40 qiqavat potensialı da əlavə etmək olar".

Bəs, Azərbaycan istehsal edəcəyi "yaşıl hidrogen" i dünya bazarına hansı formada çıxaracaq? Neft Araşdırmaları Mərkəzinin rəhbəri İlham Şabanın sözlərinə görə, hidrogenin boru kəmərləri ilə nəqli ən optimal variant hesab olunur: "Hazırda bunun üçün məqbul sayılan iki variant üzərində iş gedir. Birinci variant hidrogenin nəqli üçün ayrıca boru kəmərlərinin çəkilməsidir. Digər variant isə mövcud magistral qaz kəmərlərinin hidrogenin daşınması üçün modernləşdirilməsini və yenidən qurulmasını nəzərdə tutur".

*Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*